

**ДОМ УЧЕНИКА „КАРОЛИНА САТМАРИ“ –
„Szathmáry Karolina Kollégium” ЗРЕЊАНИН,
Др. Славка Жупанског 3.**

ПРОГРАМ ВАСПИТНОГ РАДА

**ЗРЕЊАНИН
СЕПТЕМБАР 2022.**

На основу члана 26. ст. 1. Закона о ученичком и студентском стандарду („Сл. гласник РС“, бр. 18/2010, 55/2013, 27/2018 – др. закон и 10/2019), члана 14. ст. 1. тачка 6. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС, бр. 72/09, 52/11 и 55/13), Правилника о основама васпитног програма Националног просветног савета (Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 3/2015, који је ступио на снагу 15.5.2015), и Правилника о програму васпитног рада у домовима ученика средњих школа Републике Србије („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 20/97), Управни одбор Дома ученика „Каролина Сатмари – Szathmáry Karolina Kollégium“ у Зрењанину, на својој седници одржаној дана 28.9.2022. године, донео је:

ПРОГРАМ ВАСПИТНОГ РАДА ДОМА УЧЕНИКА „КАРОЛИНА САТМАРИ – SZATHMÁRY KAROLINA KOLLÉGIUM“ У ЗРЕЊАНИНУ

Увод

Основна делатност Дома ученика „Каролина Сатмари – Szathmáry Karolina Kollégium “ у Зрењанину (у даљем тексту: Дом) је обезбеђивање смештаја, исхране и васпитног рада ученицима средњих школа и студентима факултета, који су стекли право на смештај, и који се школују за стицање образовања разних образовних профила у зрењанинским средњим школама, факултетима. Он ће своју делатност остваривати у складу са Законом о ученичком и студенском стандарду, актима Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и другим законима и подзаконским актима који се односе на делатност и у складу са Статутом Дома.

Дом ученика „Каролина Сатмари – Szathmáry Karolina Kollégium “ из Зрењанина је васпитно - образовна установа у којој се обезбеђују: смештај, исхрана, услови за учење, завршавање школских обавеза и васпитни рад, забавни и спортски живот за ученике који похађају школу ван свог места сталног боравка. Васпитни рад у Дому је осмишљен, свесно планиран и програмиран и систематски организован. У центру пажње је ученик као слободна личност, којем организованим васпитним радом помажемо да што боље упозна себе и друге, да спознаје и развија личне компетенције, стекне социјална сазнања и да што успешније заврши школовање и оствари и друге циљеве.

Поред педагошке, Дом има и социјално-защтитну као и здравствено– хигијенску функцију. Дом ученика „Каролина Сатмари – Szathmáry Karolina Kollégium “ из Зрењанина је свакако јединствена и специфична установа, и то из више разлога. Наиме поред васпитача у њему су и часне сестре реда „Сиромшне школске сестре од Наше Госпе“ (Boldogasszony nővérek), које тај задатак врше у духу и сагласно учењу римокатоличке цркве, те је, сагласно томе образовно-васпитни рад прожет верским правилима и верском доктрином. Историјат образовне активности часних сестара у Зрењанину, започет је још давне 1880. године, када

је Ред сиромашних школских часних сестара „де Нотр Дам“ у Великом Бечкереку отворио женски васпитни завод „Клостер“ са интернатом, који је успешно радио на пољу едукације младих девојака, све до октобра 1944. године, када је била принуђена да престане са радом. Ред је иначе основан у Баварској, 24. октобра 1833. године, а оснивач је била Марија Терезија Герхардингер. Иако се радило о реду часних сестара, оне су у први план својих активности истицали васпитање младих девојака, и ту своју улогу обављали су часно и успешно, те су и постали поштовани у читавој регији. Чланице овога реда су, у Банат пристигле 1858. године, на позив темишварског бискупа, Шандора Чајагија, те су отуд прошириле своју делатност у региону (у Вршац, Наково, Кикинду и Велики Бечкерек). Њихов васпитни завод у Великом Бечкереку основан је 1880. године, захваљујући великој донацији Каролине Сатмари, и несебичној пожртвованости темишварског бискупа Шандора Бонаца. Хвале вредну образовну делатност часне сестре вршиле су 64 године у континуитету, све док нису биле принуђене на престану са радом. Њихов објекат је одузет и национализован, те је образовна активност на дуже време замрла. Тек више деценија касније, 1996. године јавила се иницијатива за обновом васпитног рада са младим девојкама, која је започела скромно, са свега неколико ученица, у седишту часних сестара у улици Цара Душана. Повољна околност за рад настала је 2010. године када су часне сестре, реституцијом успеле да поврате већи део своје раније одузете зграде, која је била у доста оронулом стању. Зграда је потпуно обновљена средствима Мађарске Владе, и средствима Фондације „Габор Бетлен“, а као власник зграде уписана је Великобечкеречка Бискупија. Обновљена зграда предата је на употребу 11. јуна 2020. године, а почев од 1. септембра 2020. у њој је смештен Дом ученика „Каролина Сатмари.“

Домом, који тренутно има капацитет да прими 61 ученика, руководи Фондација „SPES“, где образовно-васпитни рад спроводе васпитачи, и часне сестре Реда „Сиромашне школске сестре од Наше Госпе“. Објекат се налази у Зрењанину, у улици Др. Славка Жупанског 3. Будући да се ради о специфичном интернату, пожељно је да ученици знају мађарски језик, а због верског карактера образовно-васпитног рада, обавезно морају присуствовати часовима веронауке, као и часовима Библије, те да учествују у одређеним верским програмима. Поред ових специфичности, Дом ради у потпуности у складу са свим позитивним правним прописима који регулишу ову област, а пре свега програм васпитног рада у њој.

Задаци васпитног рада у Дому произилазе из општих циљева васпитања и образовања као и специфичних циљева васпитног рада. Њихова суштина је не само педагошка, већ полази од потреба ученика, да буду у складу са њиховим потребама и очекивањима. У средишту програма је ученик, његове емотивне и социјалне потребе, поштовање његове личности, којег педагошким радом треба подстицати и оспособити да буде слободан, одговоран и толерантан. Способан да критички мисли, са развијеним културним навикама и односом ненасилног решавања конфликта.

Дом пружа услуге ученицима разних школа у којима они имају различите обавезе, различита интересовања и различите предмете. Дневни ритам рада им се такође разликује.

На основу доминантних критеријума (школа, разред) формирају се васпитне групе. Дом је установа који не покушава да замени породицу, али настоји да обезбеди атмосферу живота и рада, у којој ће се ученици осећати поштовано и заштићено. Главни педагошки напор усмерен је на организацију живота у групи, на успостављање интеракције између васпитача и ученика као и ученика међусобно.

На основу члана 41. Закона о ученичком и студентском стандарду („Сл. гласник РС“, бр. 18/2010, 55/2013, 27/2018 – др. закон и 10/2019), програм васпитног рада остварује се у васпитним групама, у случају националних мањина на матерњем језику, а програмом се **обавезно утврђују**: циљеви, задаци, исходи, врсте, трајање и облици рада као и друга питања од значаја за васпитни рад.

Програм, као што то предвиђа и Правилник о основама васпитног програма Националног просветног савета, (Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 3/2015, који је ступио на снагу 15. 5. 2015), за **обавезни циљ** свог васпитног рада има:

- обезбеђивање оптималних услова за доступније, ефикасније и квалитетније образовање и васпитање ученика;
- оспособљавање ученика за успешно функционисање у условима одвојености од породице и сналажење у различитим проблемским ситуацијама;
- подршка развоју личности ученика у складу са узрасним и личним потребама, индивидуалним карактеристикама и интересовањима;
- јачање компетенција ученика које доприносе социјалној интеграцији.

Васпитни програм организован је у **четири области**, које чине окосницу васпитног рада у дому, а то је:

- адаптација на живот у дому;
- учење и школска успешност;
- животне вештине;
- живот у заједници.

ОБЛАСТ	ЦИЉ	ОЧЕКИВАНИ ИСХОД КОД УЧЕНИКА
АДАПТАЦИЈА НА ЖИВОТ У ДОМУ	- Подршка процесу прилагођавања ученика на живот у Дому и окружењу у коме су Дом и школа	- Познаје организацију Дома, начин његовог функционисања и поштује правила понашања - Зна своја права и обавезе које се односе на живот у Дому, - Прихвата одвојеност од куће и живот у Дому,

		<ul style="list-style-type: none"> - уме да брине о себи и својим стварима, - сналази се у окружењу у коме су Дом и школа, - зна где и на који начин може да добије потребне информације и помоћ
УЧЕЊЕ И ШКОЛСКА УСПЕШНОСТ	<ul style="list-style-type: none"> - Помоћ ученицима да самостално и успешно уче, постижу образовне резултате и изграде одговоран однос према школским обавезама и сопственом професионалном развоју. 	<ul style="list-style-type: none"> - Познаје и примењује ефикасне стратегије учења, - Прилагођава навике учења на услове у дому, - Процењује сопствени школски успех и узроке тешкоћа, - Поставља реалистичне циљеве и предузима одговарајуће активности за њихово остварење, - Уме да направи краткорочне и дугорочне планове активности, - Показује заинтересованост за учење и постизање школског успеха, - Редовно испуњава школске обавезе, - Уколико има тешкоће у учењу благовремено тражи помоћ, - Показује спремност да другима помогне у учењу у области коју добро познаје, - Учествоје у организованим додатним активностима из области за коју је заинтересован и/или надарен, - Одговорно доноси одлуке које имају последице на његов професионални развој.
ЖИВОТНЕ ВЕШТИНЕ	<ul style="list-style-type: none"> - Оспособљавање ученика за активан и одговоран однос према сопственом и туђем животу кроз 	<ul style="list-style-type: none"> - Реално сагледава себе, сопствене потребе, интересовања, могућности,

	стицање разиличитих животних вештина.	<ul style="list-style-type: none"> - Одговорно се односи према сопственом здрављу познајући одлике здравих стилова живота и последице негативних животних навика, - Води рачуна о личној хигијени и хигијени просторија које користи, - Препознаје сопствена и туђа осећања и на социјално прихватљив начин изражава емоције, - Изражава критички однос према информацијама и вредностима исказаним у медијима и непосредном окружењу, - Одговорно се односи према сопственој и туђој безбедности у Дому и окружењу, - Уме да се одупре притиску вршњака, - У стресним ситуацијама конструктивно реагује, - Тражи помоћ од одговарајуће особе уколико има тешкоће које не може сам да реши, - Уме конструктивно да користи слободно време.
ЖИВОТ У ЗАЈЕДНИЦИ	- Оснаживање ученика за социјалну интеграцију.	<ul style="list-style-type: none"> - Својим понашањем и поступцима показује да уважава различитости и поштује права других, - Препознаје предрасуде, дискриминацију, нетолеранцију и реагује на њих, - Уме да комуницира на конструктиван начин, - Испољава социјално пожељне облике понашања у односима са вршњацима и одраслима,

		<ul style="list-style-type: none"> - Уме да конструктивно решава сукобе са вршњацима и одраслима, „напада“ проблем, а не особу, - Прихвата одговорност за сопствено понашање, - Уме да сарађује и да буде члан тима, - Аргументовано износи сопствено мишљење, - Учествује у активностима које организује Дом, - Иницира и/или прихвата промене усмерене ка унапређивању квалитета живота у Дому, - Spreman је да пружи помоћ другима који имају тешкоће.
--	--	--

Сходно томе, овај Програм васпитног рада Дома ученика „Каролина Сатмари“ у Зрењанину, сачињен је сагласно одредбама већ поменутих, позитивних прописа који регулишу ову важну област.

УЧЕЊЕ И РАЗВИЈАЊЕ ЛИЧНЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧЕНИКА

И ЦИЉЕВИ ВАСПИТНОГ РАДА У ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Основни циљ васпитног рада са ученицима у области учења је **постизање оптималне школске успешности.**

Из тог основног циља произилази више **специфичних циљева:**

1. **Развијање радних навика** – усвајање рационалних техника школског учења и интелектуалног рада.
2. **Развијање опште компетентности ученика** – утврђивање реалистичног нивоа аспирација у школском учењу и професионалном развоју, разумевању природе учења и заузимање активног односа према сопственом учењу и личном развоју.
3. **Фомирање образаца кооперативног понашања** – повезивање индивидуалног и групног учења, заједничко разматрање појединих питања и проблема у области сазнања и вредносних оријентација, оспособљавање за различите облике продуктивног учешћа ученика у животу Дома и домским активностима.

У практичном раду са ученицима ваља разликовати више нивоа реализације наведених циљева:

- Одржати и унапредити школску успешност ученика;
- Укључити заинтересоване ученика у активности које су усмерене на унапређење и развијање личне компетентности;
- Омогућити ученицима да упознају природу учења и улогу појединих врста учења у развоју и мењању личности током детињства, адолесценције и зрелог доба;
- Формирати активан однос ученика према учењу, као склопу разноврсних активности којим могу да усмеравају и обликују сопствени психофизички и психосоцијални развој.

Једна од основних и конкретних мера ефикасности васпитног рада је оптимална школска успешност сваког ученика.

Реализација васпитних циљева захтева и допунско стручно оспособљавање васпитача, те обезбеђивање што повољнијих услова за васпитни рад (нпр. рад у мањим групама, располагање најсавременијом опремом, могућност повременог ангажовања различитих стручњака и сл.)

II ПРОГРАМСКИ ЗАДАЦИ И САДРЖАЈИ ВАСПИТНОГ РАДА У ОБЛАСТИ УЧЕЊА И РАЗВИЈАЊА ЛИЧНЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧЕНИКА

Главни програмски задаци у раду са ученицима у Дому су:

1. Одржавање и унапређење нивоа школске успешности ученика;
2. Ангажовање ученика на унапређењу и развијању личне компетентности сфере интелектуалног рада и социјалног понашања;
3. Упознавање природе учења, улоге сазревања, учења и личног ангажовања у формирању личности, и
4. Формирање активног и конструктивног односа ученика према сопственом психофизичком и психосоцијалном развоју.

Наведени задаци остварују се кроз реализацију програмских садржаја, коришћењем одговарајућих облика и метода васпитног рада и стварање оптималних и техничких услова за непосредан рад са ученицима.

У остварењу наведених задатака васпитач има двојаку улогу: организациону и инструктивну.

Организациону улогу васпитач може да дели са ученицима тако што ће им омогућити да предлажу програмске садржаје, да учествују у планирању и припремању реализације тих садржаја.

Инструктивну улогу васпитач може поделити са другим васпитачима (по принципу размене искустава и вештина), са стручним сарадницима, са позваним гостима, али и са старијим и талентованијим ученицима.

1. Програмски садржаји који се односе на одржавање и унапређење нивоа школске успешности ученика

1.1. Организациона улога васпитача: обезбеђивање услова за учење у Дому

Обезбеђивање оптималних услова за учење. Кућним редом се одређују просторије за учење и време учења. Обезбеђење оптималних физичких услова за учење (радна места, размештај у простору, осветљење вентилација). Васпитачи и стручни сарадници утврђују облике помоћи коју могу пружити ученицима. Опремање библиотеке књигама које су потребне ученицима, посебно часописима, приручницима, енциклопедијама и другим изворима информација, који су ученицима потребни за учење и обављање школских задатака. Текуће информисање и размена информација – огласне табле, састанци и сл. Потребно је *створити општу радну атмосферу* која ће бити у функцији циљева учења (нпр. израде паноа, одређивање норми понашања, правила ефикасног учења итд.)

Упознавање ученика са Домом. То пре свега подразумева упознавање организације живота и рада у Дому, просторних и материјалних услова за индивидуално и групно учење, за учење по потреби и личном избору. Упознавање са васпитачем и стручним сарадницима, начинима њиховог праћења активности и ефикасности ученика, са могућношћу за индивидуалне и групне разговоре итд. Васпитач прати рад ученика, обраћа пажњу на оне факторе, који утичу на учење и ефекте учења као што су: мотивација ученика, квалитет концентрације пажње при учењу, способности за учење, памћење и разумевање.

Организовано учење у интересним групама. По потреби, ако за то постоји заинтересованост организује се *додатни инструктивни рад* из појединих школских предмета по групама. Такође, организује се учење у интересним групама, када се укаже потреба за допунским активностима са талентованим ученицима, из домена оних школских предмета, у којима постижу високе резултате.

1.2. Инструктивна улога васпитача: оспособљавање ученика за рационално и ефикасно учење и извршавање школских задатака

Планирање учења и учење по плану. То пре свега подразумева планирање градива и времена. Код планирања пре свега, треба имати у виду циљеве учења, трајање учења, као и тежину и обим послова које учење обухвата. Потребно је, надаље,

извршити избор места и времена за учење. При том, треба имати у виду *флексибилну организацију учења*, како она не би била монотона и досадна, те не би изазивала умор и презасићеност код ученика.

Методе и технике успешног учења. Оне се морају применити од стране васпитача у циљу постизања позитивних ефеката учења код ученика. Ту се очекује, по потреби, примена разних врста учења (учење распоређено у времену, концентрисано учење, глобално учење, партитивно учење, пасивно учење), као и разних техника активног учења (прављење извода и белешки, усмено и писмено преслишавање итд.)

Чиниоци који детерминишу учење. Њихово познавање је веома важно, како би учење било што ефикасније. Наиме, ту постоје чиниоци који учење чине ефикаснијим, али и чиниоци који ометају учење. Ту васпитач свакако треба да води рачуна о: *персоналним чиниоцима* (предзнање, способности, потребе, мотиви, емоције); *срединским чиниоцима* (културни, материјални и кадровски чиниоци); *педагошким чиниоцима* (квалитет наставе, уџбеника, оцењивање), али и о *радним навикама* (о ефектима, настајању и нестајању персоналних и социјалних утицаја, о улози радних навика у општој ефикасности ученика, о анализи и процени сопствених радних навика).

Мотивација за учење. Она може бити различита: радозналост, аспирације, тежња ка компетентности, унутрашња и спољашња мотивација али и мотив постигнућа. У мотивацији за учење значајну улогу има *перцепција наставних предмета* (занимљивост, корисност, тежина). Треба имати у виду и постојање позитивне и негативне мотиваторе (захтеве и забране, похвале и покуде, награде и казне). *Такмичење* такође може бити снажна мотивација за учење, при чему се ученици могу такмичити сами са собом, са другим ученицима или са објективизираним стандардом.

Памћење и заборављање. Као фактор учења потребно је обратити пажњу и на памћење и заборављање, то јест на краткорочно и дугорочно памћење, на репродукцију, реконструкцију и сећање на научено градиво. Треба узети у обзир и спонтано и активно заборављање приликом обнављања градива.

Праћење тока и ефекта учења. Јавља се као један од приоритетних задатака васпитача, који треба да прате напредовање ученика у току учења. Ту пре свега треба обратити пажњу на показатеље напредовања (питања и задаци у уџбеницима, контролно тестирање и самотестирање), на *школско оцењивање*, као меру постигнућа, на *испитне ситуације* који утичу на ефекат учења (значај самопоуздања и емоционалне самоконтроле, утицај позитивне и негативне анксиозности на учинак), а као резултат тога на репланирање учења и кориговање начина рада.

Анализа личног (не)успеха. Важно је реално сагледати како је учење планирано а како је остварено, и при том анализирати разлоге одступања од плана. Да би се то постигло, потребно је сагледати амбиције, залагање, одлучност и упорност ученика, као и околности које су утицале на њихово учење, укључујући ту и непредвидиве проблеме са којима су се при том суочавали.

Како побољшати успех? Потребно је извршити атрибуцију успеха и неуспеха. Одредити шта је неуспех а шта недовољан успех, анализирати шта је условило неуспех, какве су последице тога, како се манифестује и докле траје. Из тога произилази потреба индивидуалног и групног мењања односа према учењу као и кориговање организације учења.

2. *Ангажовање ученика на унапређивању и развијању личне компетентности*

2. 1. Учење и трансфер учења

Трансфер учења и учење за трансфер. Образовни програми као исход треба да имају код ученика сналажење у свакодневним животним ситуацијама. Другим речима, школске активности треба да утичу на развој личних способности ученика. Важно је да они имају активан и креативан став према учењу, те да увежбавају примену знања, па и да науче како треба учити.

Извори знања и средства учења. Ту се као основно питање поставља како доћи до потребних информација? Пре свега коришћењем библиотеке, медијатеке, образовних филмова, или образовног софтвера (образовни програми, популарна наука, уметност, књижевност, забава и други садржаји на компакт дисковима, интернету и сл.)

Читање. Оно је једно од кључних начина учења са свим својим пратећим активностима (вођење белешки, сачињавање извода, израда речника, цртање схема итд.) Читање је тесно повезано са активним учењем, и при том постоје разне технике и врсте читања (информативно, аналитичко, доживљајно читање) и њих је потребно вежбати. При том се може мерити брзина и ефикасност читања.

Култура говора. То је вештина која се користи у комуникацији, реторици, говору и разговору. Важно је вежбати усмено излагање о задатој теми а при том користити стручне финесе говора (расчлањивање, сруктурисање, илустрације, реторичка питања, обрти, закључивање), али и правилну гласовну артикулацију, и правилно акцендовање.

Култура писменог општења. Писање писама као и вођење приватне и службене преписке је важан сегмент комуникације којом ученици морају овладати, подразумевајући ту и правилно коришћење електронске поште и електронске преписке.

Ошта анализа школског успеха. Пре свега обухвата анализу следећих питања: зашто се јављају индивидуалне, групне и социјалне разлике у школској успешности; шта условљава успех одељења, разреда, школе. како се проблеми у раду, настави и оцењивању одражавају на школски успех ученика; који су ефекти изостанка са наставе, и који су проблеми надокнађивања пропуштеног.

3. Природа учења и улога учења у формирању личности

3. 1. Учење као стицање одређених облика социјалног понашања

Инструментално учење. Стварање навика, вештина и умећа учења, као и сагледавање позитивног и негативног исхода учења.

Учење по моделу. То је заправо учење посматрањем модела или узора, па и опонашање и поистовећивање са моделом (гестикалација, говор, одевање, манири, спољашњи изглед, преузимање његових животних циљева, вредности, моралних стандарда као и карактерне особине).

Учење увиђањем. Ту се ради о учењу као процесу решавања проблема. Започиње уочавањем проблема и сналажењем у проблемским ситуацијама и завршава се стратегијом решавања проблема.

Когнитивно-емоционална динамика процеса учења. То је сложен процес који у себи обухвата ученичку концепцију школе, наставе и образовања, те перцепцију и оцену значаја школске успешности.

4. Формирање активног односа ученика према сопственом развоју

4.1. Школовање и образовање

Образовање и свакодневно искуство. Извор знања, образац понашања и система вредности за ученике представља породица, суседство, вршњаци, локална средина али и масовни медији.

Образовање и професионални развој. Важан сегмент је професионална оријентација, избор средње школе, и у томе се испољавају личне аспирације и предузимљивост ученика. Ту се уклапа и идеја о перманентном образовању.

Самообразовање. Ту долази до изражаја читалачко интересовање ученика. Самостали избор посебних, образовних програма (нпр. учење страних језика, рад на компјутеру, детаљније упознавање појединих области науке и сл.)

4.2. Одрастање и укључивање у друштвени живот

У време одрастања и укључивања у друштвени живот, млади се суочавају са многим појавама, збивањима, разноврсним вредносним оријентацијама, често опречним обрасцима понашања и деловања. Ученици осећају потребу да најпре јасно формулишу, а затим и да разреше сазнајне, вредносне и практичне дилеме на које наилазе у свом непосредном и ширем друштвеном окружењу. Зато су у овом одељку основа програма васпитног рада наведене неке од типичних тема о којима млади расправљају и за које су показали интересовање.

Развој личности. Ту, између осталог подразумевамо сазревање, учење и развој ученика. Тај развој има психофизичке и психосоцијалне аспекте, и у њему су значајне физичке, интелектуалне и социјалне активности, почев од детињства, преко младог па све до зрелог доба.

Адолесценција. У том периоду се очитују афективни проблеми, анксиозност, осећај прихваћености и неприхваћености, стицање самопоуздања и самопоштовања, и изграђује интелектуална компетентност адолесцената, као и њихов социјални положај.

Међулична наклоност. Ту се јављају чиниоци наклоности и пријатељства као што су: близина, учестали контакти, пријатан изглед, лепо понашање, комплементарност потреба, сличност интересовања, ставова, уверења, вредности и црта личности. Уочавају се такође и обрасци пријатељства: узајамно прихватање и поштовање, искреност и поверење, разумевање и помагање.

Младачка љубав. Појава наклоности и романтичне љубави, која се очитује у занесености вољеном особом (фасцинираност, идеализовање, искључивост, сексуална пожељност), и у брзи за вољену особу (крајња несебичност, пожртвованост, штићење). Ту се осим осећаја љубави јавља и осећај неузвраћене љубави.

Брак и породица. Размишљања о брачној заједници, планирању породице и родитељству.

Социјални односи. Ту се ради о потреби сагледавања односа у друштвеном окружењу, између припадника различитих друштвених група, то јест односима између друштвених слојева. Унутар тога долази до бављења односом међу верама, међунационалним и политичким односима, као и проблематиком лидерства, интернационализмом и национализмом. Осим тога, јављају се и питања мултикултуралног друштва и интеркултуралних веза, те долази до изграђивања основних начела хуманих односа (лична аутономија, толеранција разлика, једнака права, праведност, пријатељство, солидарност, алтруизам, поверење, уважавање).

Међугенерациски односи. Они су пре свега фокусирани на односе родитеља и деце, ученика и наставника, младих и старих, унутар чега долази до преношења искуства, знања, обичаја и система вредности. Ту се јавља још и појам традиције и традиционализма, питање друштвеног памћења и друштвеног заборављања, као и облици и механизми друштвеног учења (социјализација, енкултурација, едукација и индоктринација).

Општи обрасци социјалног понашања. Изграђују се сарадњом и разменом, ривалством и такмичењем, конфликтима и њиховим овладавањем, као и начинима решавања интерперсоналних и групних конфликта.

Лепо и ружно понашање. Изграђивање културе понашања, усвајање правила бонтона, усвајање манира у односима млађих и старијих, мушкараца и жена, познаника и непознатих. Изграђивање формалних и неформалних односа (ословљавање, поздрављање, разговор, телефонирање, писма, хумор и шале, грдње и псовање).

Религија и религиозност. Будући да овај дом ученика, по карактеру, и декларативно и стварно промовише римокатоличку веру, као и обрасце понашања у складу са основним поставкама и учењима те вере, васпитачи у свом раду у потпуности делују у складу са тим. Ученици се упознају са римокатоличком црквом и њеном хијерархијом, са основама религијских догми, и религијских вредности, са верским симболима, обичајима и нормама, па и са верском пропагандом и верским образовањем. Због карактера овог дома, религиозност се јавља као аспект личности јединке, а ученици се (од стране васпитача – римокатоличких часних сестара) васпитавају у духу хришћанства и његовог поимања друштвених вредности.

Масовни медији. Потребно је, током процеса учења и васпитавања младих заузети реалан, критички став према медијима, по питању информисаности и пропаганде.

Знати распознати и раздвојити уметност од кича, забаве од сензационализма, али и упознати технике манипулације прко медија, као и циљне групе којима су оне намењене.

III УПУТСТВО ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ: ОБЛИЦИ, МЕТОДЕ, ТЕХНИКЕ И СРЕДСТВА ВАСПИТНОГ РАДА У ДОМУ УЧЕНИКА

Коришћење наведених програмских садржаја

Наведени програмски садржаји су **листа сугестија**. Које садржаје и колико садржаја ће обухватити програм васпитног рада у дому и са којом групом ученика, зависи од васпитача (часних сестара), стручних сарадника и самих ученика, као и од објективних услова, као што су расположиво време, простор, опрема, потребни материјали и сл.

Једна или неколико програмских целина које су оцењене као значајне, могу се узети као окосница рада током дужег временског периода. Сва остала важна питања концентришу се око тако изабране средишне теме. Битно је да се програм рада садржински не оптерећује, да буде разноврстан, али не и амбициозан да обухвати „све“ или „што више“.

Одабране садржаје могуће је обрађивати на разне начине – од предавања „екс катедра“ или панела који чине неколико „мини предавања“, преко приказивања филмова, анализирања актуелних збивања, давање селекционисаних текстова, извођења серија радионица и предузимања конкретних акција. Битно је да начин рада буде прилагођен узрасним специфичностима ученика и њиховим афинитетима за динамичне, разноврсне и партиципативне форме рада.

Облици и методе рада

Доминирајући облици рада у дому су индивидуални рад, рад у паровима, рад у малим групама и рад са васпитном групом као целином.

У изузетним ситуацијама користе се „фронтални“ или „пленарни“ облици рада за које је карактеристично да у њима учествује велики број ученика у улози посматрача или слушалаца, а мањи број у улози актера или извођача.

Посебно се може говорити о масовним облицима рада, као што су добротворне или радне акције, велике интернатске приредбе, смотре, изложбе, такмичења, сусрети интерата и сл.

Зависно од облика рада, могу се користити различите методе и технике рада.

У ИНДИВИДУАЛНОМ РАДУ УЧЕНИКА доминирају технике рада са књигом, текстом, компјутером, разним инструментима и приборима (за цртање, моделовање, компоновање и свирање, израду макета и разних предмета и сл.)

У ИНДИВИДУАЛНОМ РАДУ СА УЧЕНИЦИМА доминира метода разговора која се ослања на технике добијања и давања информација, уверавања, подстицања и спречавања (разумевања, одговарања од намера и сл.). Поред *ad hoc* разговора, који су иницирани од стране ученика, или неким запажањем васпитача, треба припремити и организовати серије разговора са појединим ученицима када за то постоје педагошки или психолошки разлози.

РАД У ПАРОВИМА И МИКРО ГРУПАМА (групама од три до пет чланова) темељи се на непосредној вербалној комуникацији, претежно користи технике координације, сарадње и размене.

У ГРУПНОМ РАДУ са васпитном групом могу да доминирају различите дискусионе и радне методе. У дискусионим методама се користе технике вербалне и невербалне комуникације, разне стратегије групног одлучивања и групног решавања проблема и сл. Рад у групи може бити прожет већим или мањим захтевима за координацијом, узајамним усклађивањем, разменом подршке, сарадњом, ривалитетом и такмичењем.

Постоји више основних модела васпитног рада у малој групи, па се према тим моделима и разликују више врста васпитних група.

Едукативне групе су усмерене на стицање или унапређивање одређених знања, вештина, умећа. Оне функционишу по *педагошком моделу*, јер су чланови групе у улози ученика, а руководилац групе у улози тренера или учитеља. Њихова специфичност је у томе што се не баве само образовним садржајима, већ се систематски баве и карактеристичним групним појавама, као што су групни процеси, интерперсонални односи, ефикасна комуникација и сл. Циљ је да чланови групе формирају одговарајуће појмове и стекну знања о основним групним појавама. Претпоставка је да таква групна искуства унапређују социјалну ефикасност чланова, побољшавају комуникацијске вештине и подижу ефикасност групног или екипног рада.

Развојне групе имају за циљ да активирају личне потенцијале чланова, подстакну њихов укупни лични развој. Оне то постижу тако, што стварају ситуације у којима чланови могу слободно, у толерантној и подржавајућој атмосфери, да искажу своје

идеје, осећања, страхове, незадовољства и све друге преокупације. Развојне групе функционишу *по моделу отворене или слободне комуникације* (те се називају и сусретне, или енкаунтер групе), јер инсистирају на равноправности свих чланова, толерисању разлика и испољавању индивидуалности. Наизглед у њима је улога руководиоца сведена на најмању меру. Улога руководиоца је да покрене групу, да инсталира правилна понашања, да прикаже обрасце поступања, и евентуално да интервенише ако ток групних процеса добије изразито непожељан ток.

Активистичне групе се окупљају око неког животног проблема који је заједнички за све чланове. Њихов је циљ да кроз групну дискусију, чланови групе постану свесни карактера проблема, узрока који доводе до њега и да се осете способним да се суоче с тим проблемом, да отклоне узроке који га изазивају. У основи стратегије рада тих група је *модел освећивања*. Група подиже члановима самопоштовање и самопоуздање, усмерава их на решења која су истовремено довољно радикална и сасвим прагматична. У дому се могу основати дружине које би се бавиле разним областима хуманитарног и друштвено ангажованог рада (секције Црвеног крста, еколошког покрета, покрета за мир, за права деце, борбе против социјалне дискриминације и сл.).

У пракси постоје многе варијанте и комбинације тих група, па их већина корисника недиференцирано означава као (психолошке) „радионице“.

У ФРОНТАЛНОМ ИЛИ ПЛЕНАРНОМ РАДУ доминирају методе предавања и демонстрирања (показивања) уметничких изведби, филмских и тонских снимака, разних модела, схема, илустрација итд.

МАСОВНИ ОБЛИЦИ РАДА су по правилу, сложени из свих основних облика, метода и техника рада. Њихова специфичност је што проширују социјални простор својих актера и стварају услове за квалитетне нове доживљаје. Масовни облици рада могу се темељити на заједничкој акцији *без окупљања* учесника и на заједничкој акцији *са окупљањем* учесника.

Масовне акције без окупљања учесника су нпр. разне добротворне, уметничке и информативне акције у којим долази до сакупљања материјалних добара, размене новина или уметничких производа и сл. Оне подразумевају организован рад комуницирања путем телефона, писма, електронске поште и сл. Кохезивна снага тих акција су заједнички циљеви и заједничке вредности.

Масовне акције са окупљањем су нпр. сусрети, смотре, такмичења, логоровања и друга окупљања ученика из више домова ради реализовања одређених спортских, рекреативних, уметничких, радних или образовних акција. То су у организационом

погледу веома сложене акције. Оне омогућавају ученицима да обављају различите послове у току припреме, планирања, организовања и извођења тих акција.

Сви облици рада пред васпитача постављају веома деликатне захтеве. Потребно је да изабрани облик рада одговара постављеном циљу и садржају који се обрађује, да је подесан с обзиром на број учесника и остале објективне услове рада. Просторни и технички услови такође одређују које од наведених тема ће моћи да се обрађују на начин који поуздано води остваривању постављених циљева.

РАЗВИЈАЊЕ ЛИЧНОСТИ И СОЦИЈАНОГ САЗНАЊА СРЕДЊОШКОЛАЦА У ДОМУ УЧЕНИКА

Полазни оквир васпитног рада је модел узајамног васпитања у коме су и ученик и васпитач активни и равноправни партнери у размени, у коме је васпитање сусрет људских бића са свим изазовима људског разумевања, уважавања и усаглашавања међусобних различитости. Равноправна улога у размени не значи да млади знају колико и одрасли. Специфичност односа васпитач-васпитаник огледа се управо у томе што је асиметричан однос: одрасли располажу са много више знања и о себи и о свету и о онима које васпитавају. Међутим, да би могао да пружи праве и правремене подстицаје за развој младих људи са којима ради, васпитач треба да буде отворен да прима и уважава оно што му они саопштавају, да настоји да садржај размене сагледа из њиховог угла без наметања својих ставова, да негује атмосферу поверења, без процењивања и критике. Задатак васпитача је да чује развојне потребе васпитаника, разлучујући их од својих очекивања и предубеђења, да им да могућност да бирају и сами одлучују а не да им намеће готова решења, да настоји да их чује и разуме, нарочито у оним ситуацијама кад њихово понашање није у складу са вредностима које би желео да им пренесе. Укратко, асиметрија у знању и животном искуству која постоји између васпитача и васпитаника може да буде подстицајна уколико је васпитање засновано на неговању:

- Самосталности и активне улоге адолесцената у процесу васпитања, која се нипошто не сме редуковати на улогу ученика;
- Аутономне, унутрашње мотивације а не принуде и спољашње контроле;
- Самодисциплине и личне одговорности, а не послушности из страха од казне;
- Поштовању ауторитета, зато што он нуди знање, умеће и подстицаје за развој, а не због принуде или страха од казне.

I ЦИЉ ВАСПИТНОГ РАДА

Основни циљ је развој аутономне, компетентне, одговорне и креативне личности отворене за дијалог и сарадњу, која поштује и себе и друге.

У практичном раду разликујемо више нивоа реализације тог циља:

1. Олакшавање процеса адаптације на дом и подстицање социјалне интеграције – успостављање и развијање односа пријатељства и сарадње са вршњацима и одраслим у дому, толеранције за различитости;
2. Подстицање развоја свести о себи – свести о свим аспектима личности (физичком, практичном, социјалном и психолошком), о личном интегритету и особености уз познавање сопствених могућности и ограничења;
3. Подстицање и проналажење оптималних стратегија за решавање индивидуаних проблема и криза како актуелних, тако и будућих;
4. Подстицање социјалног сазнања и социјалних односа;
5. Развијање комуникативне способности, вештина ненасилне комуникације и конструктивног разрешавања сукоба са вршњацима и одраслима;
6. Формирање аутономне моралности, изграђивање система моралних и других вредности.

Сви ови нивои реализације обавезни су за све домове ученика.

II ПРОГРАМСКИ ЗАДАЦИ И САДРЖАЈИ ВАСПИТНОГ РАДА У ДОМУ УЧЕНИКА

1. Олакшавање процеса адаптације на дом и подстицање социјалне интеграције

- 1.1. Упознавање са домским контекстом. Сусрет родитеља, васпитача и ученика. Размена о узајамним очекивањима, потребама и захтевима, тешкоћама, везаним за промену средине одрастања. Изграђивање активног односа између породице и дома. Дом би могао да има свој проспект или „личну карту“, са основним информацијама које је важно да знају и родитељи и ученици.
- 1.2. Активно учешће свих ученика у изради правила понашања у дому. Заједничко прављење листе правила понашања – кућног реда, је битан предуслов да би она могла да постану заиста прихваћена од свих ученика у дому. Разликовање правила која су нужна за нормално одвијање живота у дому и оних која се у договору свих чланова групе могу мењати. Договор о поступку мењања правила, постизање сагласности о томе да, док се не успоставе нова, важе стара правила ма како оспоравана она била. Заједничко доношење одлука како да се санкционишу кршења правила.
- 1.3. Адаптација на живот у дому; одвајање од родитеља; проблеми у вези с тим; конфликт и усклађивање потребе за приватношћу и самоћом и потребе за блискошћу и дружењем. Доживљаји изолованости или одбачености, како их превазићи, обезбеђивање отвореног канала за комуникацију о томе, пружање социјалне подршке. Усклађивање различитих индивидуалних животних

стилова и навика. Идентификовање и мењање образаца понашања који ометају развој код себе и других.

- 1.4. Одлазак из дома: стварање домског ритуала, свечаности растајања и испраћања оних, који одлазе. Стварање услова за повремение контакте и размену између бивших и садашњих ученика у дому („дан отворених врата Дома ученика“).

2. Подстицање развоја свести о себи

- 2.1. Подстицање самопоуздања и самопоштовања, познавање и прихватање сопствених вредности и ограничења, учења видова самопотврђивања без агресивности и уз уважавање других;
- 2.2. Освешћивање и култивисање осећања, уочавање везе између осећања потреба, мисли и акција, учење техника контроле осећања (превладавање негативних осећања – страха и страховања, туге, беса, љубоморе, зависти; неговање позитивних осећања). Преузимање личне одговорности за сопствена осећања и поступке;
- 2.3. Откривање својих потреба, освешћивање последица које могу настати услед сукоба различитих потреба и јасних захтева себи и другима у вези с тим;
- 2.4. Психосексуални развој. Сагледавање телесних, психичких и социокултурних аспеката сексуалности. Односи међу половима. Сексуалне потребе и сексуална обавештеност. Сексуално насиље. Превенција полних болести;
- 2.5. Однос према будућности. Формулисање животних циљева. Прављење личних пројеката за будућност. Професионална оријентација;

3. Развијање оптималних стратегија за решавање индивидуалних проблема и криза, како актуелних тако и будућних

- 3.1. Прихватање личних проблема и животне кризе као изазова за развој, изграђивање и коришћење ефикасних техника за решавање проблема и доношење одлука (идентификовање проблема, избор стратегија за његово решавање, сагледавање могућих алтернативних акција, антиципирање последица сопствених одлука и акција);
- 3.2. Стрес: извори, утицаји, суочавања и механизми превазилажења, изграђивање контроле, коришћење технике релаксације, социјалне подршке;
- 3.3. Суочавање са губицима, неуспехом. Стратегија самоподршке и постављање реалистичних циљева. Јачање личне контроле и истрајности;
- 3.4. Агресивно испољавање – вређање, претње, физички обрачун и слична непожељна понашања, разликовање инструменталне агресије, од агресије усмерене на повређивање другог. Разумевање узрока агресивног понашања, препознавање потреба које стоје у основи агресивног иступа, како би могли

да усмере свој или туђи бес конструктивно. Утицај медија на агресивно понашање. Проблем реинтеграције и ресоцијализације.

- 3.5. Ризична понашања: зависности (пушење, алкохолизам, наркоманија), зашто се јавља потреба за тим, последице које може имати на развој личности, могућност помоћи за њено превазилажење.

4. Подстицање социјалног сазнања и социјалних односа

- 4.1. Разумевање других људи, њихових намера и поступака, различитих међуљудских и социјалних односа, образаца социјалног понашања. То је онај облик интелектуалне активности, који је предуслов и саставни део социјалне интеракције и учешћа у социјалној групи;
- 4.2. Развијање толеранције према разликама у мишљењима, ставовима, особинама, навикама, изгледу, укусима, потребама;
- 4.3. Успостављање, неговање и развијање односа са другима. Пријатељство. Сараднички однос. Однос полова. Љубавни однос. Однос међу генерацијама. Односи у породици, школи, дому. Фактори који доводе до повезивања и нарушавања односа;
- 4.4. Сарадња у дому. Прављење заједничких пројеката којима се побољшава квалитет живота у дому;
- 4.5. Социјални притисак, разматрање конструктивног приступа у таквим ситуацијама. Ривалство и такмичење. Развијање система уверења и социјалних вештина које ће омогућити узајамно поштовање и усаглашавање.

5. Развијање комуникативне способности, вештина ненасилне комуникације и конструктивног разрешавања сукоба са вршњацима и одраслима

- 5.1. Развој вештина ненасилне, кооперативне комуникације. Активно, пажљиво слушање другог без предрасуда, тумачење критике и самопотврђујућих очекивања. Развој емпатије – саосећајног уживљавања и осећања и потребе другог. Јасно изражавање својих опажања, осећања и потреба, представљање јасних захтева без оптуживања и критиковања и пребацивања одговорности за њих на другу особу. Разликовање Ја порука од Ти порука (којима се одговорност за сопствене поступке и искуства приписује другоме). Конструктивно одговарање на критику.
- 5.2. Познавање невербалне комуникације и њених особености.
- 5.3. Сукоби: структура сукоба и уобичајни начини понашања у сукобу. Динамика сукоба, стратегије и стилови понашања у сукобу и могући исходи. Ненасилно конструктивно решавање сукоба који води обостраном добитку. Неспоразуми и сукоби са вршњацима, стратегија решавања. Сукоби са

родитељима. Сукоби са наставницима и васпитачима. Начини решавања интерперсоналних и групних конфликта.

6. Формирање аутономне моралности, изграђивање система моралних и других вредности

Критички однос према вредностима израженим у мас-медијима, култури и непосредном окружењу.

III. МЕТОДЕ, ОБЛИЦИ И СРЕДСТВА ВАСПИТНОГ РАДА У ДОМУ УЧЕНИКА

Облици рада су: индивидуални (разговор), фронтални (предавања) и групни у оквиру кога се могу даље разликовати:

1. Дискусионе групе – разматрање неког проблема или плана или програма активности који је релевантан за све.
2. Едукативне радионице – чији је основни циљ стицање знања кроз размену о темама које су релевантне за адолесценте али и подстицање неких базичних когнитивних процеса – логичког расуђивања, закључивања, аргументовања властитог става, планирање радних и рекреативних активности итд. Основна разлика између дискусионе групе и радионица је, што се у радионицама подразумева укључивање свих учесника по унапред припремљеном сценарију који се састоји из низа активности различитог типа (цртања, покрета, вербалних исказа) структурираних тако, да подстакну размену и искуствено учење. Важна одлика радионице је игровни контекст који омогућује да размена буде спонтана и аутентична.
3. Психолошке радионице за развијање свести о себи и социјалног сазнања. Елаборација личних искустава и животних проблема који се кроз процес размене у групи прерађују, освешћују и интегришу.
4. Радионице усмерене на развој комуникативних и социјалних вештина - за конструктивно решавање сукоба.
5. Креативне радионице – чији је основни циљ подстицање и развијање дивергентног изражавања (драмске, ликовне, литерарне).

Средства: у групним и фронталним облицима рада могу се користити техничка и културна помагала (филм, видео, ТВ итд).

ПРОБЛЕМАТИКА СЛОБОДНОГ ВРЕМЕНА У ДОМУ УЧЕНИКА

I ЦИЉЕВИ РАДА У ОБЛАСТИ СЛОБОДНОГ ВРЕМЕНА УЧЕНИКА

Циљ васпитања за слободно време је оспособљавање (и култивисање) ученика да слободно време, било индивидуално или групно испуњавају на основу својих потреба, жеља и интересовања. Задатак васпитача у интернатима је усмерен ка стварању могућности за квалитетно испуњавање слободног времена ученика.

Циљеви слободног времена су: развој личности, одмор, забава и разонода.

Слободно време афирмише културне вредности које су усмерене на развијање, оплемењивање и неговање духа младих.

Оно је у функцији развијања могућности и склоности које имају индивидуалну и друштвену вредност и налази сврху у себи самом, одвојено од непосредних обавеза.

Циљ слободног времена је да развија појединачну осећајност ученика, пружи задовољство и уживање, понуди ученицима психолошку перцепцију слободе, те да буде окарактерисано игром.

Задатак дома је да понуди услове за остваривање и задовољавање потенцијалних, аутентичних и свакодневних потреба ученика у слободном времену, а васпитача да ствара могућности за квалитетно испуњавање његовог слободног времена: да саветује, упућује, даје пример, информише, објашњава, тумачи, указује на грешке, помаже у проналажењу стварних потреба, учествује у организацији разноврсних активности.

Улога васпитача је да понуђеним садржајима предупреди пасивност и осећај празнине у времену ученика, са којима они релативно слободно располажу.

Активности у току слободног времена су квалитативни показатељи који одсликавају истинску природу и задовољство ученика у активностима које су добровољно изабрали.

II САДРЖАЈИ И ОБЛИЦИ СЛОБОДНОГ ВРЕМЕНА У ДОМУ

Садржаји у слободном времену су одређени потребама ученика било да их бирају међу предложеним активностима, или да их сами предлажу.

Они се остварују:

- Учествовањем и личном иницијативом на супрот пасивности;
- Спонтаношћу и саморазвојем уместо потпуно програмираног слободног времена;
- Друштвеним контактима и сусретима са пријатељима у групним и заједничким доживљајима на супрот осећању усамљености;
- Опустањем и ослобађањем од обавеза и одсуством сваког оптерећења;
- Разондом и забавом на супрот незадовољству и диктатима свакодневнице;

Ученици, као реципијенти културних садржаја, своје потребе могу задовољити посетама: позориштима, галеријама, културним центрима, концертима, биоскопским представама, музејима, споменицима културе, спомен кућама, спомен парковима, археолошким налазиштима, историјским местима итд.

Ученици треба да буду информисани о важнијим културним догађајима, да учествују у њима развијајући партиципативни стил живота: овакве информације, писмене или усмене, треба да подстичу активност у жељеном правцу.

Слободно време, пре свега треба да укључи забавне активности ученика. Забава као смена утисака, отклања незадовољство и пренапрегнутост ученика, ствара простор за разоноду, уживање, опуштање, подстиче жељу за сопственим изгледом и анимира позитивну енергију ученика.

Дом ученика може организовати следеће активности:

- забавне игре – квизове
- музичке приредбе и друге облике забаве

Рекреативним активностима ученици се баве у слободном времену. Ове активности се не заснивају на строгом придржавању прописаних правила, већ договорно, према свеукупним условима. Ученици слободно одређују активност и број учесника, простор, време, справе, реквизите итд.

Рекреативне активности би требале да буду:

- разноврсне, како би задовољиле различита интересовања;

- Добровољне и неспутане, без принуде, уз блага усмерења и обавештења, како би се избегла исцрпљујућа концепција слободног времена и било која врста претеривања;
- Временски и просторно неодређене ни почетком ни крајем, ни временом трајања.

Насупрот рекреативним активностима, ученици се могу самоиницијативно или упућивањем усмерити ка такмичарским активностима.

Спортско-такмичарске активности изискују тачно познавање и беспрекорно поштовање прописаних норми и правила за одређену спортску активност.

Наведене културно-забавне и спортске активности (према условима за рад који постоје у дому и интересовању ученика) обавезне су, и треба да узму у обзир:

- Формирање спортских и културно-забавних секција;
- Активно тренирање и вежбање под стручним надзором;
- Укључивање у регионална и републичка такмицења.

Очекивани ефекти слободног времена огледају се у опуштању, ојачавању, уживању, спонтаности, осећању учествовања и друштвеним контактима, у размишљању о себи и другима, у проширивању видика, и у бризи са себе.

III. ОБЛИЦИ, МЕТОДЕ И СРЕДСТВА У ПЛАНИРАЊУ СЛОБОДНОГ ВРЕМЕНА

Потребно је младе, који привремено бораве у домовима, упућивати на узоре, на морало деловање и честољубље, усмеравати на различите врсте спортова и свакодневне хобије. То мора бити пропагирано и праћено изналажењем највреднијих метода за ангажовање у слободном времену, без притиска, али пропагандом у најпозитивнијем смислу речи, нарочито оне активности, које су у функцији развоја личности и значајан елемент културног развоја и контакта са другим људима. Све ове наведене активности, које се методички морају дозирати, допринеће стварању равнотеже и хармоније која је неопходна у функционисању дома ученика.

Телевизија, спорт, популарне забаве, филмови и даље ће испуњавати значајан део слободног времена. Методски, слободно време треба повезивати са активностима које су усмерене на развој и образовање. Стваралачки моменти у слободном времену могу допринети да се изгуби разлика између обавезног рада и слободног времена ученика.

У том контексту неопходно је развијати такве методе, које ће имати слуха за креативност и неговање способности, ширину интересовања и смишљено развијање потреба ученика. Програм активности креирају сами ученици уз помоћ и благо усмеравање васпитача и

других специјалиста из ових области. Активности ученика у слободном времену реализују се у дому и у разним другим секцијама у оквиру којих се упражњавају слободне активности.

За сваку васпитну групу треба направити табеларни преглед слободних активности, у коме би се видела појединачна организованост ученица. Обрада појединих програмских садржаја треба да се одвија кроз дискусију, ангажовање стручњака, организовање округлих столова са мањом или већом групом ученика.

Начини реализације садржаја слободног времена треба да буду спонтани, уз подстицање самосталности ученика, што ће допринети жељеној ефикасности коришћења слободног времена у дому ученика.

Датум
28.9.2022

Председник Управног одбора

Ангела Халас
Ангела Халас